

Обдаровані діти — діти, у яких у ранньому віці виявляються здібності до виконання певних видів діяльності. Вони вирізняються серед однолітків яскраво вираженими можливостями в досягненні результатів на якісно вищому рівні, який перевищує певний умовний «середній» рівень, їх успіхи не є випадковими, а виявляються постійно.

Обдарованість – це сукупність здібностей, що дозволяють індивіду досягти вагомих результатів в одному або декількох видах діяльності, що є цінним для суспільства. Ця якість формується і виявляється в діяльності.

До учнів із різними видами обдарованості потрібен різний підхід, різні системи роботи.

Не знаючи видів обдарованості, деяких із них можна просто не помітити, приймаючи своєрідність розумової й творчої діяльності дитини за її недисциплінованість чи навіть дивацтва, тому знання видів обдарованості учнів необхідні для того, щоб правильно оцінити можливості дитини й допомогти їй у вирішенні проблем, правильно орієнтувати її у виборі майбутньої професії.

Обдарованість завжди розкривається на основі улюбленої діяльності дитини. Якщо ви бачите в дитині яскраві, стійкі інтереси до якоїсь діяльності, це завжди знак, що в неї може бути виявлений той чи інший вид обдарованості.

1. Найлегше розпізнати інтелектуальний вид обдарованості. Саме таких дітей учителі називають «розумниками», «світлими головами» й «надією школи». Ці учні мають міцні, глибокі знання, дуже часто вміють самостійно їх отримувати – самі читають складну літературу, можуть критично поставитися до тих чи інших джерел. Учні цього типу обдарованості точно й глибоко аналізують навчальний і пізнавальний матеріал, нерідко схильні до філософського осмислення його.

Високий інтелект, розвинутий розум дозволяють їм із легкістю засвоювати різні предмети, однак різне ставлення цих учнів до шкільних предметів і,

відповідно, до вчителів призводить до того, що з одних предметів вони навчаються блискуче, а з інших – ні.

Є 2 основних підвиди інтелектуальної обдарованості:

- загальні розумові здібності;
- здібності в спеціальній галузі знань.

2. Академічний вид. Теж характерний досить високий інтелект, однак на перший план виходять особливі здібності саме до навчання. Особливості їхньої пізнавальної сфери (мислення, пам'яті, уваги) такі, що роблять навчання для них досить легким, а іноді приємним.

У деяких випадках учителям важко розрізнити інтелектуальний і академічний тип обдарованості. Однак для учнів інтелектуального типу характерна більша самостійність і критичність розуму.

3. Художній вид обдарованості не складно виявити. Він виявляється у художній діяльності – музиці, танцях, живописі, скульптурі, сценічній діяльності. Учитель повинен бачити ці здібності, сприяти їх розвитку й у разі дійсно високого їхнього рівня подбати про те, щоб така дитина потрапила до відповідного фахівця, котрий міг би професійно з нею працювати.

4. Креативний вид. Головна особливість – нестандартне мислення; особливий, часто не схожий з іншими погляд на світ. Цей тип складно виявити в шкільній практиці, тому що стандартні шкільні програми не дають можливості цим дітям проявити себе.

Для того щоб побачити справжні творчі здібності цих учнів, їм потрібно пропонувати особливу діяльність, яка припускає й активно передбачає вияв справжньої самобутності, незвичайне бачення світу, нестандартні теми творів, особливі творчі завдання чи дослідницькі проекти.

Щоправда, і вчитель, щоб оцінити оригінальність, нешаблонність цих дітей, повинен мати і сам якщо вже не креативність, то хоча б достатню широту поглядів, відсутність жорстоких стереотипів у мисленні та роботі.

5. Лідерська (соціальна) обдарованість – характеризується здатністю розуміти інших людей, будувати з ними конструктивні взаємини, керувати ними. Лідерська обдарованість передбачає досить високий рівень інтелекту, однак поряд з цим необхідна і добре розвинена інтуїція, розуміння почуттів і потреб цих людей, здатність до співпереживання, у багатьох випадках у людей з цим типом обдарованості спостерігається і яскраве почуття гумору, яке допомагає їм подібатися іншим людям.

6. Психомоторна (спортивна) обдарованість. Одразу слід зазначити, що поширена думка про знижені розумові здібності у спортсменів не відповідає дійсності. Численні дослідження засвідчили, що у видатних спортсменів значно вищі від середніх інтелектуальні можливості – це стосується навіть таких,

здавалося б, далеких від інтелекту видів спорту, як важка атлетика чи футбол. Якщо ж в учнів, які займаються спортом, створити відповідну мотивацію, то вони, як правило, можуть чудово навчатися.

Усе ж слід розрізнити поняття «обдарований» і «талановитий». Талановитий – той, хто має талант, здібність у певній сфері (музичній, літературній тощо) й активно реалізує її. Обдарований – той, хто має сукупність здібностей, що дозволяють дитині реалізувати себе в одній або кількох видах діяльності, що принесе користь суспільству. Тобто дитина від народження може мати талант, але не використовувати його. Натомість обдарованість виявляється безпосередньо в діяльності.

Частіше обдарованість дитини спершу помічають у сім'ї, проте не останню роль у цьому відіграє школа, якщо з певних причин дитина не має можливості розвиватися, оскільки не має підтримки батьків. Виявлення обдарованих і талановитих дітей досить довготривалий процес, пов'язаний із динамікою розвитку дитини. Тому американські вчені запропонували модель обдарованості, що складається з 4 основних елементів:

Саме на ці характеристики слід звертати увагу при виявленні обдарованої дитини, адже центром концепції розвитку навчальних закладів нового типу сьогодні є творча особистість, робота з тими дітьми, які вирізняються насамперед підвищеним рівнем розумового розвитку.